

Вийшла друком монографія «Біженці та внутрішньо переміщені особи України на шляхах війни: кроки незламності: монографія / (М.В. Бірюкова, Ю.А. Калагін, Н. В. Коваліско та ін.) за ред. М. В. Бірюкової. – Львів: СПОЛОМ, 2023. – 380 с.

Зокрема в ній презентовано результати наукового дослідження доктора соціологічних наук, професора кафедри соціології Коваліско Наталії Володимирівни у підрозділі

«Внутрішньо переміщені особи та біженці в контексті міграційних процесів в часі війни» на С. 92-130

У монографії подано результати ініціативного дослідження колективу авторів щодо аналізу соціальних характеристик біженців та внутрішньо-переміщених осіб України як соціальної групи, яка виникла в наслідок повномасштабного вторгнення з боку сторони агресора. Розглянуто причини та соціальні наслідки війни й висвітлено структуру соціального капіталу, що дав змогу українцям вистояти й консолідуватися. Виявлено особливості соціальних практик українців, що вибудовуються при прийнятті ними рішення про від'їзд, мотивів стримування евакуації, шляхів адаптації на новому місці проживання, типових проблем переселенців, факторів, що впливають на їх поведінку. Уміщено значний емпіричний матеріал онлайн-опитування, результати вторинного аналізу даних та самостійних досліджень авторів.

https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Monograph_2023_Bizhentsi.pdf

Національний технічний
університет
"Харківський
політехнічний інститут"

**БІЖЕНЦІ ТА
ВНУТРІШНЬО
ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ
УКРАЇНИ НА ШЛЯХАХ
ВІЙНИ: КРОКИ
НЕЗЛАМНОСТІ**

монографія
за редакцією М. В. Бірюкової

Харків 2023

ЗМІСТ

Передмова	4
Розділ I. Соціальний портрет біженців і вимушено переміщених осіб України в умовах невизначеності	13
1.1 Шлях незалежності, кроки незламності: історія питання	13
1.2 Соціальний капітал та ресурси незламності українців у першій фазі війни 2022 року	32
1.3 Гендерний аспект соціальних практик щодо задоволення базових потреб вимушених мігрантів під час війни	59
Розділ II. Самоідентифікація українців як відповідь на виклики війни	92
2.1 Внутрішньо переміщені особи та біженці в контексті міграційних процесів в часі війни	92
2.2 Індивідуальні практики безпеки в ситуаціях військових загроз: досвід першого року війни	131
Розділ III. Соціальні партнери й ресурси незламності	168
3.1 Вдосконалення механізмів державного управління забезпеченням прав внутрішньо переміщених осіб	168
3.2 Волонтерський рух на початку війни очима біженців та ВПО	201
3.3 Засоби масової інформації та соціальні мережі в часи воєнної навали	224
3.4 Освіта як соціальний капітал в часи війни: суспільний та особистісний виміри	256
Розділ IV. Соціальні практики й самопочуття біженців та ВПО в контексті російсько-української війни	277
4.1 Адаптаційні практики біженців та ВПО в умовах воєнного стану	277
4.2 Соціологічні візії планів на майбутнє українців на початку війни : стратегії й практики	305
4.3 Соціальне самопочуття біженців та ВПО на шляхах війни	329
Заключне слово	354
Список використаних джерел інформації	359
Відомості про авторів	379